

Warszawa, 30-04-2021 r.

Minister Klimatu i Środowiska

BM-ZKLZ.0221.484.2021.KCh
1578022.5188985.4157382

Pan
Artur Soboń
Sekretarz Stanu
w Ministerstwie
Aktywów Państwowych

Szanowny Panie Ministrze,

nawiązując do pisma z 26 kwietnia 2021 r., znak: DGA.II.022.1.2021DGA.II.0210.2.2020IK:591057, uprzejmie informuję, że zgłaszam następujące uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego oraz niektórych innych ustaw (UD157).

1. Projekt ustawy przewiduje obniżenie progu wymaganego stażu pracy w przedsiębiorstwie górniczym z 5 lat do 1 roku (art. 1 pkt 8), uprawniającego do skorzystania z jednorazowej odprawy pieniężnej. Zgodnie z uzasadnieniem, projektodawca założył, że skala restrukturyzacji powinna być większa niż poprzednio (z uwagi na zmieniającą się sytuację na rynku węgla i energii), i nie będzie możliwe zrealizowanie zakładanego poziomu restrukturyzacji bez odejść większej liczby pracowników zatrudnionych zarówno na powierzchni, jak i pod ziemią. Choć projekt ustawy jest spójny z niedawno podpisaną Umową społeczną, wydaje się jednak zasadne rozważenie, czy powyższa zasada nie wymagałaby wprowadzenia dodatkowego ograniczenia/warunku (np. roku granicznego) zabezpieczającego przed potencjalnymi nadużyciami. Znane są terminy zakończenia pracy poszczególnych kopalń, co oznacza, że wystarczyłoby przepracować rok w przedsiębiorstwie górniczym (dotychczas 5 lat), aby otrzymać jednorazową odprawę pieniężną (w wysokości 120 000 zł). Nie istnieje żaden inny warunek ograniczający otrzymanie tej kwoty ani redukujący jej wielkość, co jest jednoznaczne z tym, że beneficjentem będą również młode osoby, które mogą dokonać przebranzowienia z większą łatwością niż osoby z kilkuletnim albo kilkunastoletnim stażem. Nie istnieje również data graniczna momentu zatrudnienia, co sugeruje, że przedsiębiorstwa górnicze będą zatrudniały nowych pracowników. Nie jest znana przewidywana skala zatrudnienia nowych pracowników w przedsiębiorstwach górniczych.

Warto rozważyć rozwiązania dotyczące zniesienia możliwości nabycia uprawnień do jednorazowych odpraw przez nowych pracowników, którzy rozpoczną pracę po wejściu w życie omawianej ustawy w przedsiębiorstwach górniczych, o których mowa w art. 1 ust. 8, gdyż będą podejmować zatrudnienie w przedsiębiorstwach przeznaczonych do likwidacji.

2. Zasadne wydaje się uzupełnienie i doprecyzowanie oceny skutków regulacji oraz uzasadnienia do projektu ustawy w poniższych obszarach, które są istotne z punktu widzenia projektowania dokumentów strategicznych oraz wdrażania środków funduszowych wynikających np. z Krajowego Planu Odbudowy czy z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. W uzasadnieniu nie wskazano, jak dużą grupę pracowników obejmą skutki projektu ustawy, co jest ważne w kontekście oceny procesu restrukturyzacji, a także w pracach nad planami transformacji regionów. Przykładowo uzasadnienie wskazuje sumaryczną kwotę wydatków z tytułu jednorazowych odpraw. Jednak nie jest jasne, czy liczba wynikająca z ilorazu tej kwoty i wysokości jednostkowej odprawy jest równoznaczna liczbie osób, które zostaną objęte procesem restrukturyzacji i otrzymają odprawę (150 900 000 zł : 120 000 zł/os. = 1257,5 os.).

Analogiczna sytuacja występuje w przypadku braku oszacowania ilości osób, które będą mogły korzystać z urlopów górniczych lub przeróbkarskich. Należy uzupełnić uzasadnienie oraz ewentualnie OSR o bardziej szczegółowe informacje dotyczące oddziaływania na rynek pracy, jak również o informacje nt. szacowań dot. ilości nowych pracowników kopalni, niezbędnych do utrzymania ciągłości pracy zakładu w trakcie jego restrukturyzacji. Publicznie dostępne analizy eksperckie wskazują na możliwość występowania luki kadrowej w przypadku zbyt intensywnego odchodzenia z rynku pracy kadry górniczej w związku z przysługującymi im uprawnieniami osłonowymi i emerytalnymi.

3. W uzasadnieniu do projektu stwierdzono, że aktualizacja budżetu pomocy, jak również przedłużenie pomocy na lata 2024–2027, muszą być notyfikowane Komisji Europejskiej. Nie wskazano jednak, że udzielenie pomocy zostaje zawieszane do czasu wydania decyzji końcowej Komisji Europejskiej.

4. Zgodnie z OSR, wprowadzenie zmian w ustawie jest niezbędne w celu umożliwienia dalszego nabywania (do 2023 r.) kopalń przez Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A. i przeprowadzenia ich likwidacji, jak również prowadzenia w nich restrukturyzacji zatrudnienia. Wskazane skutki dla Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wynikające z wejścia w życie ustawy, są następujące:

- przewidywane zmniejszenie wpływów średnio o 11 mln rocznie, w okresie 2021–2027 o 65 mln zł,
- przewidywane wydatki w okresie 2021–2027: 1 109 mln zł.

Biorąc pod uwagę stan środków na zobowiązaniu wieloletnim górnictwo i planowane wpływy versus szacowane wydatki, **środki na zobowiązaniu górnictwo będą niewystarczające na zaplanowane w ustawie wydatki z NFOŚiGW**, o czym świadczy poniższa prognoza:

GÓRNICTWO		Dane w latach (mln zł)							RAZEM
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
BO		336,5	455,0	204,0	-74,0	-207,5	-220,5	-158,0	
I.	Przychody ogółem, w tym:	140,0	140,0	140,0	140,0	140,0	140,0	140,0	980,0
I.1	wpływy z opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych	140,0	140,0	140,0	140,0	140,0	140,0	140,0	980,0
II.	Koszty ogółem, w tym:	21,5	391,0	418,0	273,5	153,0	77,5	49,5	1 384,0
II.1	dotacje w ramach restrukturyzacji górnictwa	0,0	348,0	375,0	231,0	111,0	36,0	8,0	1 109,0
II.2	dotacje pozostałe	20,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	260,0
II.3	koszty obsługi	1,5	3,0	3,0	2,5	2,0	1,5	1,5	15,0
III.	Wynik finansowy zob.w.	118,5	-251,0	-278,0	-133,5	-13,0	62,5	90,5	
BZ		455,0	204,0	-74,0	-207,5	-220,5	-158,0	-67,5	

Z uwagi na stwierdzony deficyt środków od 2023 r., finansowanie zadań nałożone ww. ustawą na NFOŚiGW będzie możliwe do wysokości środków zgromadzonych na zobowiązaniu wieloletnim górnictwo.

Dodatkowo należy zaznaczyć, że projekt *Umowy społecznej dotyczącej transformacji sektora górnictwa węgla kamiennego*, który miał być podpisany 28 kwietnia 2021 r., zakłada m.in. ustawowe powołanie Spółki Fundusz Transformacji Śląska (FTŚ), dla której finansowanie zaplanowano ze środków przynależnych NFOŚiGW z opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych, wnoszonych przez przedsiębiorców z Województwa Śląskiego. Podmiot ten ma m.in. przejąć i realizować zadania dotyczące rekultywacji. W przypadku, gdy Fundusz Transformacji Śląska zostanie powołany, NFOŚiGW nie będzie miał środków na pokrycie nałożonych na niego zobowiązań wynikających z projektu ustawy.

Umowa społeczna, oprócz „ustawowego” przekierowania środków na FTŚ, przewiduje również wsparcie z części opłaty eksploatacyjnej, zaplecza badawczo-rozwojowego dla realizacji zadań w kierunku łagodzenia i redukcji skutków negatywnego oddziaływania na środowisko, wynikającego z wydobywania kopalin i transformacji Śląska (finansowanie Instytutów: Głównego Instytutu Górnictwa, Instytutu Chemicznej Przeróbki Węgla, Instytutu Techniki Górniczej KOMAG, „Poltegor – Instytut” Instytutu Górnictwa Odkrywkowego – kwotą około 25 mln zł rocznie).

Pragnę również zaznaczyć, że zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej z dnia 18 listopada 2016 r. zatwierdzającą „Pomoc państwa dla sektora górnictwa węgla kamiennego na lata 2015–2018” SA.41161 (2015/N), zmienioną decyzją z dnia 8 lutego 2018 r. SA.46891 (2017/N), zmienioną decyzją z dnia 15 kwietnia 2019 r. SA.52832 (2019/N), zmienioną decyzją z dnia 19 lipca 2019 r. SA.52832 (2019/N), na zadania środowiskowe dla kopalń zlikwidowanych po 2007 r., a przed 2009 r., przewidziano środki NFOŚiGW w wysokości 377 497 600,00 zł, a na zadania dla kopalń zlikwidowanych przed 2007 r. 241 036 200,00 zł, co łącznie stanowi 618 533 800,00 zł. Jeśli kolejne kopalnie będą przekazywane do likwidacji wydaje się, że powinna być zmieniona decyzja KE, w celu dopuszczenia możliwości udzielenia dotacji dla SRK S.A. na kopalnie przekazywane do likwidacji po terminach wskazanych w obecnej decyzji KE.

Obecnie NFOŚiGW, dzięki umocowaniu w decyzjach KE umożliwiających dotacyjne finansowanie, mógł i może finansować zadania z zakresu górnictwa. Dotychczas w ramach decyzji podpisano umowy na kwotę 88,3 mln zł.

Z poważaniem

Z up. Ministra

Piotr Dziadzio

Podsekretarz Stanu

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

/ – podpisany cyfrowo/